

структивного отношения к деятельности правоохранительных органов; налаживание взаимодействия и сотрудничества между органами внутренних дел и СМИ, учреждениями образования, трудовыми коллективами, неправительственными организациями; ведение органами внутренних дел своевременной контрпропаганды, направленной на минимизацию негативной информации о правоохранительных органах и их сотрудниках.

Невозможно проводить социальную профилактику преступности, не создав гражданам условий для удовлетворения их потребностей и интересов, не осуществляя правового регулирования общественных отношений, не обеспечив исполнения юридических норм. Вместе с тем формирование правосознания личности и совершенствование государственной политики в сфере правового воспитания выступают важнейшими условиями социальной профилактики правонарушений в обществе.

УДК 378.635

А.М. Сувалаў

ІДЭАЛАГІЧНЫ АСПЕКТ У ПАДРЫХОЎЦЫ БУДУЧЫХ АФІЦЭРАЎ МУС (на прыкладзе выкладання гісторыі дзяржавы і права Беларусі канца XVIII – пачатку XX ст.)

Гістарыка-прававыя вучэбныя дысцыпліны актыўна фарміруюць грамадскую самасвядомасць курсантаў Акадэміі МУС Рэспублікі Беларусь, паколькі гісторыя і ідэалогія шчыльна звязаны паміж сабою. Адарваць гісторыю ад ідэалогіі часам практычна немагчыма, а часам нават шкодна, бо гэта пазбаўляе гісторыю самага сэнсу яе існавання як грамадскай навукі.

Надзвычай складанай для выкладання з'яўляецца тэма ўваходжання і знаходжання Беларусі ў складзе Расійскай імперыі (канец XVIII – пачатак XX ст.). Цэнтральная і адна з самых спрэчных праблем гэтай тэмы, непасрэдна звязаная з ідэалогіяй, – праблема далучэння Беларусі да Расійскай імперыі.

Вядома, што Беларусь увайшла ў склад Расійскай імперыі ў канцы XVIII ст. у выніку трох падзеяў Рэчы Паспалітай паміж Расіяй, Аўстрыяй і Прусіяй. Адносна гэтай падзеі адразу пасля падзеяў узнікла некалькі ідэалагем. Натуральна, уключэнне ў склад Расіі зямель, якія раней уваходзілі ў іншую дзяржаву, патрабавала свайго апраўдання. Яно было знойдзена ў старой ідэі, якой карысталася яшчэ Маскоўскае княства ў час войнаў XV–XVII стст. Згодна з азначанай ідэяй, Расія толькі вяртала сабе некалі страчаныя землі. «Возвращённые» землі былі нібыта калісьці «отторжены» ад Расіі, і, такім чынам, апошняя вяртала сабе «своё». Згодна з традыцыяй Масква выступала не толькі ў якасці спадкаемца Кіеўскай Русі, але і як спадкаемца Рыма (Масква – трэці Рым, а чацвёртаму не быць), як аплот праваслаўя. Паралельна развівалася ідэя аб месіянскай ролі Расіі ў выратаванні беларусаў і ўкраінцаў ад лаціна-каталіцкага ярма. Польшча разглядалася як фарпост Еўропы, Еўропы каталіцкай, чужой славянскаму праваслаўнаму свету. З ёй звязвалася пранікненне на ўсход еўрапейскага ўплыву і знішчэнне самабытнасці славянскага насельніцтва «Западной Русі» (так у Расіі называлі Беларусь). Прапагандаваліся погляды аб славянскім братэрстве і праваслаўнай еднасці. Такого роду ідэі развіліся ў цэлую сістэму поглядаў, якая сваёй вяршыняй мела ідэалогію «западнарусизма». Прадстаўнікі «западнарусизма», «западнарусы», былі ў большасці па сваім паходжанні беларусамі, аднак па палітычных і навуковых перакананнях яны выступалі з велікарскіх пазіцый афіцыйнай народнасці, з пазіцый адзінства рускага народа, тым самым адмаўляючы беларусам (як, дарэчы, і ўкраінцам) у іх праве на этнічную самастойнасць.

Пасля ўключэння ў склад Расійскай імперыі часткі тэрыторыі Рэчы Паспалітай Беларусь заставалася арэнаю сутыкнення інтарэсаў Польшчы і Расіі. Польскі бок у гэты час уздымае ідэю адраджэння Рэчы Паспалітай. Пры гэтым Рэч Паспаліта цалкам адвольна атаясамлівалася з Польшай «ад мора да мора», уключна з «крэсамі ўсходнімі» (тэрыторыямі сучаснай Беларусі і Украіны), на якія прыхільнікамі гэтай ідэалагемы пашырылася назва Польша. Згодна з ідэалагічнымі пабудовамі польскіх, а таксама і польска арыентаваных аўтараў беларусы (як і ўкраінцы) з'яўляліся толькі галіною адзінага польскага народа. Аналагічна велікарускай традыцыі польскі бок адмаўляў беларусам у іх праве на этнічную самастойнасць.

Барацьба двух вялікадзяржаўных па сваёй сутнасці кірункаў (велікарускага і польскага) адбывалася ў час ўзнікнення і развіцця яшчэ адной ідэалогіі – «краёвай». Істотна тое, што, нягледзячы на шырокую распаўсюджанасць у Беларусі прапольскіх настрояў з агульнай ідэяй адраджэння Рэчы Паспалітай у межах 1772 г. ужо як нацыянальна польскай дзяржавы, тагачасная большасць беларускай інтэлігенцыі заставалася перш за ўсё мясцовымі патрыётамі, «краёўцамі». У пачатку XIX ст. Віленскі ўніверсітэт з'яўляўся моцным інтэлектуальным цэнтрам Беларусі і Літвы. Менавіта тут сярод прафесарскага складу і часткі студэнтаў узнікла група, якая выступала з ідэяй адраджэння Вялікага Княства Літоўскага і беларускай мовы, якая ў межах былога княства працяглы час з'яўлялася дзяржаўнай. Ідэя аб незалежнасці ВКЛ прасочваецца ў працах М. Баброўскага, І. Даніловіча, Т. Нарбута, В. Ярашэвіча. Можна меркаваць, што падобнага роду ідэі разам з іншымі фактарамі сталі асноваю для фарміравання палітычных перакананняў і кіраўніка паўстання 1863–1864 г. у Беларусі і Літве В.К. Каліноўскага, які адстойваў ідэю незалежнасці і самастойнасці Беларусі як ад Расіі, так і ад Польшчы і выступаў за ўтварэнне самастойнай Літоўска-Беларускай дзяржавы.

Апошняя па часе ўзнікнення стала беларуская нацыянальная ідэя прызнання беларусаў у якасці самастойнага народа. У перспектыве яна дапаўняецца патрабаваннем і вырашэння дзяржаўнага пытання беларусаў: аўтаномія ў складзе Расіі, ці ўваходжанне ў склад канфедэрацыі адноўленага Вялікага Княства Літоўскага (тут адбываецца перасячэнне з ідэалогіяй «краёвасці»), ці самастойнае дзяржаўнае ўтварэнне. Беларуская нацыянальная ідэя рэльефна праявілася ў час дзейнасці беларускай фракцыі рэвалюцыйнай арганізацыі «Народная воля» – групы «Гоман». У сваіх выданнях яна патрабавала для беларускай нацыі самастойнасці пасля звяржэння царызму. Сама беларуская нацыянальная ідэя канчаткова фарміруецца як канкрэтная палітычная праграма з патрабаваннем прадастаўлення суверэнітэту беларускай нацыі ў канцы XIX ст. Адносна масавы нацыянальна-адраджэнскі рух канца XIX – пачатку XX ст. асноўваўся на ідэі нацыянальнай самасвядомасці як грунце для кансалідацыі беларусаў розных канфесій.

На ўказаным прыкладзе будучым афіцэрам МУС Рэспублікі Беларусь можна паказаць складанасць працэсу фарміравання нацыянальнай ідэалогіі беларусаў у час, калі нашы тэрыторыі былі аб'ектам палітычнай і ідэалагічнай барацьбы розных цывілізацыйных цэнтраў і ідэалагічных сістэм. Яны могуць самастойна прааналізаваць, як гісторыя і ідэалогія знаходзяцца ва ўзаемасувязі і як яны ўзаемаўплываюць адна на адну. У выніку падобнага аналізу навучэнцы павінны ўсвядоміць, што ідэалогія не з'яўляецца лакаматывам, які цягне за сабою гістарычную навуку, але аказвае істотны ўплыў на яе. Гэты ўплыў можа мець як адмоўны, так і станоўчы вынікі. Калі аўтары з'яўляліся прыхільнікамі і носьбітамі адкрыта рэакцыйнай ідэалогіі (кшталту

вялікадзяржаўнай польскай і велікарускай), гэта рэакцыянасьць знаходзіла адбітак у працах і змяняла іх навуковую каштоўнасьць. У той жа час перадавыя ідэі, якія прадстаўляла нацыянальная беларуская ідэалогія, аб'ектыўна спрыялі навуковаму і больш глыбокаму вывучэнню беларускага этнасу, зацвярджанню стаўлення да беларусаў як да самастойнага народа са сваёю асабліваю культураю, моваю і гісторыяй.

У плане фарміравання і развіцця грамадскай самасвядомасці курсантаў Акадэміі МУС Рэспублікі Беларусь указаная тэма каштоўная сваёй сувяззю з выбарам навучэнцамі сваёй уласнай пазіцыі ў дачыненні да разглядаемых ідэалагем. Паралельна адбываецца выпрацоўка асноў аналітычнага мыслення, што, безумоўна, з'яўляецца адной з галоўных задач навучальнага працэсу пры падрыхтоўцы будучых афіцэраў правапарадку.

Як бачым, ужо сам працэс вывучэння гісторыі развіцця асноўных ідэалагем канца XVIII – пачатку XX ст. на тэрыторыі Беларусі мабілізуе навучэнцаў самастойна думаць, аналізаваць і супастаўляць гістарычныя факты і падзеі, разумеючы, што рэчаіснасьць мае рознабаковыя праявы і варыятыўнасьць у сваім развіцці.

УДК 351.74

Е.Н. Сувалова

ФОРМИРОВАНИЕ ИМИДЖА СОТРУДНИКА ОРГАНОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

На формирование имиджа оказывают влияние множество различных факторов: история организации, ее социальная миссия, личность руководителя, стиль управления, деловая репутация, качество предоставляемых услуг, уровень обслуживания посетителей, публичность (известность в широких кругах общества), фирменный стиль и пр. Восприятие в обществе органов внутренних дел (как сотрудников, так и их деятельности) также зависит от перечисленных факторов.

Как показывает практика, организации, чья история связана с известными личностями или знаменательными событиями, пользуются большой популярностью у населения. У белорусской милиции богатая, почти столетняя история, в которой можно найти множество примеров добросовестного и самоотверженного труда. Художественные и документальные фильмы, эссе, литературные произведения на основе исторических материалов могут помочь формированию положительного имиджа органов внутренних дел в целом и отдельных категорий сотрудников (следователей, участковых, оперативников, экспертов и др.).

У людей милиция ассоциируется в первую очередь с государственным органом, что-то запрещающим, а необходимо позиционировать ее как орган защищающий. При формировании имиджа ОВД следует опираться в основном на те понятия, которые связываются у людей с долговременными ценностями, такими как жизнь, безопасность, собственность, справедливость. Милиционер, защищая эти ценности, будет вызывать положительные эмоции в обществе. Если сотрудник порядочный, ответственный, добросовестный, то и имидж у него будет соответствующий, т. е. основной методикой формирования положительного имиджа сотрудника милиции является безупречное выполнение им служебных обязанностей. Кроме того, милиция должна быть по возможности максимально деполитизирована. Ее приоритетная задача – стоять на защите закона и гарантировать безопасность граждан, а привлечение ОВД к политическим акциям необходимо свести к минимуму.

Внутренний имидж организации – это представление самих сотрудников о своей организации. Основными факторами, определяющими внутренний имидж, являются корпоративная культура и морально-психологический климат в коллективе, позитивное и единое мнение работников о своей организации. Не секрет, что сегодня сами сотрудники ОВД, бывает, негативно отзываются о своей организации, и это создает аналогичный имидж белорусской милиции в глазах граждан. Сотрудники ОВД работают в сложных условиях (физические и психологические нагрузки, ненормированный рабочий день и т. д.), поэтому так важно, чтобы у них был сплоченный коллектив, авторитетный руководитель, мотивационный механизм труда, система поощрительных мер и др. Необходимо также предложить сотрудникам, наряду с заработной платой, достойный социальный пакет (в том числе и реальную возможность получения жилья). При таком подходе сотрудник, несмотря на все объективные трудности своей работы, будет позитивно воспринимать свой труд.

Имидж персонала – собирательный обобщенный образ, раскрывающий наиболее характерные его черты. Он включает профессиональные и личностные качества. Как правило, граждане судят о милиции по культуре, вежливости и терпеливости ее сотрудников, умеющих профессионально и оперативно выполнить свою работу. К сожалению, в общественном сознании сложились довольно стойкие стереотипы: хамоватый, невоспитанный сотрудник ППС, взяточник-гаишник, коррумпированный следователь и т. д. Эти образы культивируются и в средствах мультимедиа (рекламе, кинематографе). Важно сломать существующие негативные стереотипы и установки, заменив их позитивными, благотворно влияющими на имидж организации.

В ОВД работает много профессионалов, которые с душой подходят к своей работе, качественно и ответственно ее выполняют. Именно их работу надо показывать с помощью средств массовой информации (документальные и информационно-пропагандистские фильмы, милицейские сериалы, литературные произведения, публикации в прессе, теле- и радиопередачи, интервью с сотрудниками и др.). Например, есть много расследованных дел, которые можно предать огласке.

На имидж влияет также открытость организации. Серьезные проступки и особенно правонарушения сотрудников милиции не должны замалчиваться и скрываться. Для улучшения имиджа ОВД лучше открыто сообщать общественности о таких моментах (подчеркивая их единичный характер), указывая на принятые меры воздействия или наказания. Однако если сообщать о дисциплинарных взысканиях в отношении сотрудников ОВД, то не стоит забывать о награжденных и поощренных за добросовестный труд. Следует незамедлительно давать в средствах массовой коммуникации опровержения заведомо неверных или ошибочных сведений об организации, каких-либо аспектах ее деятельности.

Особое внимание следует уделять отзывам посетителей, оставляемым на сайтах ОВД: регулярно просматривать их и оставлять комментарии на каждый отзыв. Комментарии должны делать уполномоченные на это сотрудники. Важно отвечать на все, даже негативные, отзывы в доброжелательном ключе, стараясь повернуть любую ситуацию в свою пользу («Спасибо за Ваше замечание, с провинившимся сотрудником проведена беседа», «Благодарим за бдительность, ошибка исправлена» и т. д.). Важно, чтобы ответные комментарии соответствовали действительности: если люди могут удостовериться, что все осталось по-прежнему, ложь подорвет доверие к организации больше, чем недочет в работе.